Parlamentul
Republicii Moldova

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Chișinău, 9 noiembrie 2026

Doamnei Marta KOS
Comisar European pentru Extindere

Domnului Alain BERSET
Secretar General al Consiliul Europei

Doamnei Marta CARTABIA
Președinte a Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept

Excelențe,

Permiteți-ne să vă prezentăm salutul nostru și, folosind acest prilej, să vă mulțumim pentru angajamentul necondiționat în susținerea eforturilor Republicii Moldova privind consolidarea democrației și a statului de drept.

În Raportul său pe anul 2025 privind Republica Moldova[1], Comisia Europeană a menționat că „Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a spori transparența, responsabilitatea, integritatea și eficacitatea generală a Parlamentului. Aceasta include **consolidarea utilizării instrumentelor de control** și asigurarea publicării la timp și în mod exhaustiv a activităților, deciziilor, proiectelor de legi și a documentelor însoțitoare.

[1] https://enlargement.ec.europa.eu/moldova-report-2025_en

În Raportul Comisiei Europene pe anul 2026 privind Republica Moldova[2], se menționează că „**Dialogul dintre majoritate și opoziție este insuficient, iar nici o sesiune plenară nu a fost dedicată proiectelor de lege ale opoziției**”. În același Raport, se menționează că în condițiile în care doar interpelările și audierile parlamentare au fost utilizate ca instrumente de supraveghere, „sunt necesare eforturi suplimentare pentru a spori responsabilitatea și integritatea parlamentară. Aceasta include îmbunătățirea utilizării instrumentelor de supraveghere și alocarea a mai puține resurse pentru proceduri accelerate”.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului „Parlamentul este un forum unic de dezbatere într-o societate democratică și are o importanță fundamentală. Există o legătură strânsă între o democrație politică efectivă și funcționarea efectivă a Parlamentului.”

De asemenea, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) a adoptat mai multe standarde internaționale relevante pentru funcționarea unui parlament. La 23 ianuarie 2008, aceasta a adoptat Rezoluția 1601 (2008) privind „Orientări procedurale cu privire la drepturile și responsabilitățile opoziției într-un parlament democratic”. În Rezoluția 1601 (2008), APCE a afirmat că **existența unei „opoziții politice în interiorul și în afara parlamentului este o componentă esențială a unei democrații funcționale”**. În 2024, APCE a actualizat rezoluția inițială, și a adoptat Rezoluția 2537 (2024) privind „Relația dintre majoritatea parlamentară și opoziție într-o democrație” și a îndemnat parlamentele naționale pentru a promova integritatea democratică și cooperarea să adopte *Parametrii cu privire la relația dintre majoritatea parlamentară și opoziție într-o democrație: checklist-ul, adoptat la cea de-a 119-a sesiune plenară (Veneția, 21-22 iunie 2019), CDL-AD (2019)015-e,* aprobat ulterior de Comitetul de Miniștri pe 5 februarie 2020.

Așadar, Rezoluția APCE prenotată, statuează că „Un sistem parlamentar democratic presupunde o etică a autocontrolului din partea majorității, cu respect

---

[2] https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/d8e3aa52-536e-420e-9639-8c1752321ac9_en?filename=moldova-report-2026.pdf

pentru drepturile și interesele minorității, Parlamentul fiind instituția care întruchipează societatea în diversitatea componenței și opiniilor sale și care transmite și canalizează această diversitate în procesul politic.” La fel se menționează că **„Drepturile opoziției sunt considerate o putere instituționalizată deținută de opoziție în Parlament, care cuprinde și depășește drepturile legislatorilor individuali de a se exprima și de a vota împotriva proiectelor de lege guvernamentale**. Consacrarea și definirea clară a drepturilor și garanțiilor în lege reprezintă un instrument eficient pentru funcționarea opoziției parlamentare. Procedurile instituționale, recunoașterea, legitimarea și instituționalizarea opoziției parlamentare sunt esențiale pentru însăși ideea de democrație constituțională și este parte integrantă a culturii politice.

În această ordine de idei, vă aducem la cunoștință, despre tendința extrem de gravă privind reducerea democrației parlamentare în Republica Moldova la simplu majoritarism, activitatea deputaților din opoziție fiind obstrucționată sistemic de către majoritatea parlamentară.

În concret, obstrucționarea neconstituțională, ilegală și abuzivă a opoziției de către majoritatea parlamentară se manifestă prin următoarele acțiuni:

1. Încălcarea dreptului deputaților din opoziție la inițiativă legislativă

Majoritatea parlamentară refuză permanent includerea în ordinea de zi a inițiativelor opoziției, sistemic fiind refuzate oricare solicitări din partea opoziției, atât în cadrul ședințelor Biroului Permanent al Parlamentului în care 9 membri din 15 sunt din partea majorității parlamentare, precum și în cazul cererilor de modificare și completare a ordinii de zi înaintate de deputații din opoziție la începutul fiecărei ședințe plenare, acestea în toate cazurile fiind respinse prin votul majorității parlamentare monopartidice, indiferent că se solicită includerea unui proiect de lege sau audierea reprezentanților Guvernului pe subiecte de interes public.

De asemenea, se relevă faptul că contrar prevederilor art. 48^1 din Regulamentul Parlamentului adoptat prin Legea nr. 797/1996, nu a fost organizată nicio ședință plenară dedicată proiectelor și inițiativelor înaintate de opoziție.

Această practică de ignorare totală a inițiativelor din partea opoziției a culminat cu refuzul deliberat al majorității parlamentare de a include în ordinea de zi a ședințelor Parlamentului a proiectului de hotărâre cu privire la inițierea procedurii de suspendare din funcție a Președintelui Republicii Moldova (nr. 358 din 29 septembrie 2026[3]), susținut de către toți cei 46 de deputați din opoziție. La data de 4 noiembrie 2026, Biroul Permanent a respins introducerea pe ordinea de zi a acestei inițiative, iar a doua zi înainte de ședința plenară, Președintele Parlamentului, alături de deputații din fracțiunea Partidului Acțiune și Solidaritate care reprezintă majoritatea parlamentară, a declarat în cadrul unei conferințe de presă următoarele: *„Intenția de a o da jos pe președinta Sandu a fost dictată de un centru de comandă unic de la Moscova și semnată in corpore de toți cei 46 de deputați din opoziție" (...)* ***Documentul a fost analizat atent, inclusiv sub aspect juridic, și nu va fi acceptat pe agenda Parlamentului"***.[4]

Decizia de respingere a solicitării de a introduce pe ordinea de zi a ședințelor Parlamentului proiectul de hotărâre cu privire la inițierea procedurii de suspendare din funcție a Președintelui Republicii Moldova la discreția majorității parlamentare care acționează de pe poziție dominantă față de opoziție, precum și declarația Președintelui Parlamentului că această inițiativă nu va fi acceptată pe agenda Parlamentului reprezintă o sfidare gravă a dreptului deputaților la inițiativă legislativă prevăzut de art. 79 și art. 89 din Constituția Republicii Moldova și subminează principiile statului de drept și a democrației, reducând rolul opoziției la simplu spectator al procesului legislativ.

2. Obstrucționarea opoziției la efectuarea controlului parlamentar

Concomitent cu restricționarea abuzivă a dreptului la inițiativă al deputaților din opoziție, majoritatea parlamentară obstrucționează oricare inițiative de

---

[3] https://parlament.md/material-details-md.nspx?param=75ae200c-7a6f-488f-ad1b-859ce15a41f9

[4] https://www.moldpres.md/rom/politica/tentativa-de-suspendare-a-presedintei-maia-sandu-nu-va-ajunge-pe-agenda-parlamentului-igor-grosu-documentul-nu-va-fi-acceptat-pe-agenda-parlamentului

efectuare a controlului parlamentar, fiind respinse toate solicitările opoziției de instituire a comisiilor parlamentare de anchetă, solicitările fiind respinse de fiecare dată prin votul majorității parlamentare. Un alt aspect evident de sfidare gravă a prevederilor Regulamentului Parlamentului este refuzul deliberat al majorității parlamentare de a constitui subcomisia pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității Serviciului de Informații și Securitate[5], subcomisia pentru exercitarea controlului parlamentar asupra executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și a subcomisiei pentru exercitarea controlului parlamentar asupra executării hotărârilor Curții Constituționale.[6] În acest mod, majoritatea parlamentară obstrucționează opoziția chiar dacă acest lucru presupune încălcarea vădită și flagrantă a Regulamentului Parlamentului, iar la solicitările legale și legitime ale opoziției de creare a acestor subcomisii, majoritatea parlamentară acționând de pe poziție dominantă, în loc să asigure respectarea acestor obligații legale, comunică că va elimina din Regulament aceste prevederi.

3. Adoptarea legilor cu încălcarea Constituției și a prevederilor legale

O altă problemă gravă ține de însuși desfășurarea procedurii legislative, fiind utilizate frecvent procedurile de urgență în care proiectele de legi înregistrate la secretariatul Parlamentului sunt adoptate în ziua următoare în primă lectură. Curtea Constituțională a Republicii Moldova a declarat neconstituționale mai multe legi ca urmare a nerespectării de către Parlament a dispozițiilor privind procedurile legislative stabilite prin Constituție. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat, printre

---

[5] Articolul 28 din Regulamentul Parlamentului adoptat prin Legea nr. 797/1996:

(1) În cadrul Comisiei pentru securitatea naţională, apărare şi ordinea publică activează o subcomisie pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activităţii Serviciului de Informaţii şi Securitate (S.I.S.). (2) **În calitate de preşedinte al subcomisiei se alege un reprezentant al opoziţiei parlamentare**. (3) Subcomisia supraveghează respectarea de către S.I.S. a legalităţii, a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului şi a ordinii democratice din stat, **asigură neadmiterea angajării politice a S.I.S.**

[6] Articolul 28 din Regulamentul Parlamentului adoptat prin Legea nr. 797/1996:

(1) În cadrul Comisiei juridice, numiri şi imunităţi activează o subcomisie pentru exercitarea controlului parlamentar asupra executării hotărârilor şi deciziilor Curţii Europene a Drepturilor Omului (CEDO), precum şi a hotărârilor Curţii Constituţionale. (2) **În calitate de preşedinte al subcomisiei se alege un reprezentant al opoziţiei parlamentare.**

altele, necesitatea de a verifica condițiile constituționale pentru inițierea procedurii legislative;[7] de a asigura deputatilor accesul prompt și efectiv la proiectele legislative și o posibilitate reală de a examina și a amenda proiectele legislative, garantând o dezbatere parlamentară semnificativă, inclusiv pentru membrii opoziției;[8] de a obține avizul pozitiv al Guvernului – atunci când acesta este cerut constituțional – pentru măsurile bugetare; și de a respecta cerința adoptării în două lecturi a modificărilor de substanță aduse legilor organice.[9] Curtea a statuat, în plus, că modificările de substanță trebuie ele însele să fie înregistrate și să urmeze procedura legislativă constituțională și că Parlamentul nu poate adopta soluții normative lipsite de o inițiativă legislativă valabilă.[10]

Cea mai recentă hotărâre a Curții Constituționale la acest capitol vizează hotărârea nr. 12 din 15.10.2026[11] privind controlul constituționalității articolelor III și IV din Legea nr. 26 din 5 martie 2026 pentru modificarea unor acte normative (fortificarea securității judecătorilor și procurorilor) (modificarea pragului de vot pentru numirea membrilor comisiilor de evaluare propuși de partenerii de dezvoltare), prevederile contestate de opoziția parlammentară fiind introduse printr-un amendament depus de către un deputat din majoritatea parlamentară după adoptarea în prima lectură a proiectului de lege nr. 28 din 18 februarie 2026 și prin

---

7 Hotărârea nr. 17 din 10.06.2021 privind controlul constituționalității Legii nr. 193 din 20 decembrie 2019 pentru modificarea unor acte legislative și a Hotărârii Parlamentului privind numirea membrilor Consiliului Superior al Magistraturii nr. 53 din 17 martie 2020 (modificarea componenței Consiliului Superior al Magistraturii).
Disponibilă la: https://constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=773&l=ro

8 Hotărârea nr. 21 din 27 iulie 2021 privind controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 219 din 3 decembrie 2020 pentru modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 149 din 29 noiembrie 2019 privind componența numerică și nominală a Biroului Permanent al Parlamentului (sesizarea nr. 200a/2020). Disponibilă la: https://constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=777&l=ro

9 Hotărârea nr. 14 din 20 iunie 2024 privind controlul constituționalității articolului II din Legea nr. 116 din 16 mai 2024 pentru modificarea unor acte normative (adoptarea legilor organice de către Parlament) (sesizarea nr. 131a/2024).
Disponibilă la: https://constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=856&l=ro

10 Hotărârea nr. 10 din 24 iulie 2025 privind controlul constituționalității articolului I punctul 4 din Legea nr. 74 din 31 martie 2022, a articolului II din Legea nr. 247 din 29 iulie 2022 și a articolului VII din Legea nr. 316 din 17 noiembrie 2022 (amnistia deținuților condamnați la detenție pe viață) (sesizarea nr. 90a/2025). Disponibilă la: https://constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=878

11 https://constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=899&l=ro

aceasta, a fost eludată exigența constituțională potrivit căreia legile organice se adoptă după cel puțin două lecturi.

4. Modificarea abuzivă a Regulamentului Parlamentului

Majoritatea parlamentară a inițiat modificarea cadrului legal privind statutul și conduita deputatului în Parlament[12], precum și modificarea legislației privind organizarea și funcționarea Parlamentului[13], fiind sesizate următoarele:

1. Modificarea cadrului legal se efectuează în detrimentul opoziției parlamentare (prin limitarea mandatului deputatului doar la activitatea în Parlament în care funcția de legiferare și control a guvernării este a priori condiționată de voința majorității parlamentare monopartidice);
2. Se intenționează modificarea reglementărilor privind organizarea și funcționarea Parlamentului doar la discreția majorității, fără a avea un consens minim cu deputații din opoziție;
3. Se insistă pe intrarea în vigoare a modificărilor legislative începând cu următoarea sesiune parlamentară a actualului legislativ, pentru ca majoritatea parlamentară să devină beneficiarul imediat al acestora.

La cea de-a 148-a Sesiune plenară (Veneția, 9-10 octombrie 2026), Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) a adoptat opinia referitoare la proiectul Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului[14] și la proiectul de lege cu privire la statutul, conduita și etica deputaților[15], în care sunt aduse critici extrem de îngrijorătoare privind conținutul acestor inițiative legislative susținute doar de majoritatea parlamentară și reconfirmă obstrucționarea sistemică a opoziției.

---

[12] https://parlament.md/material-details-md.nspx?param=25450018-9288-440b-90d5-857f508d6adc

[13] https://parlament.md/material-details-md.nspx?param=c808b9a0-6826-4a8b-9a39-3bfad41b70a7

[14] https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/cdl-ad-2026-028-e

[15] https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/cdl-ad-2026-032-e

Reieșind din cele expuse, evident că deputații din opoziția parlamentară recurg la exercitarea dreptului de a sesiza Curtea Constituțională a Republicii Moldova, însă această procedură este una complexă și de durată, iar în aceste condiții majoritatea parlamentară continua să obstrucționeze opoziția.

A comunica public că o inițiativă legislativă înaintată din partea tuturor deputaților din opoziție (46 din 101), nu va ajunge niciodată pe agenda parlamentului, afirmație făcută de Președintele Parlamentului în conferință publică[16], reprezintă apogeul sfidării grave de către majoritatea parlamentară a Constituției, Regulamentului Parlamentului și a principiilor fundamentale ale statului de drept și democrației.

În consecință, invităm respectuos să interveniți cu demersurile necesare către majoritatea parlamentară în vederea neadmiterii desființării controlului și echilibrului exercitat de către opoziția parlamentară care să restricționeze puterea majorității parlamentare monopartidice, neadmiterii restrângerii dreptului la inițiativă legislativă a deputaților din opoziție, neadmiterii modificării legislației doar la discreția majorității fără a avea un consens minim cu deputații din opoziția parlamentară și să îi invitați la respectarea standardelor CoE în materia democrației și a statului de drept.

Vă rog să agreați, expresia înaltei noastre considerații și comunicăm pe această cale deschiderea[17] de a veni cu precizări suplimentare pe acest subiect extrem de important pentru statul Republica Moldova.

Ion CHICU
Deputat în Parlamentul Republicii Moldova
Președinte al Partidului Dezvoltării și Consolidării Moldovei

[16] https://www.privesc.eu/arhiva/112570/Briefing-de-presa-al-deputatilor-din-Fractiunea--Partidul-Actiune-si-Solidaritate-

[17] Date de contact: ion.chicu@parlament.md